

Mircea Albulescu între teatru și film

Prezent pe marile ecrane cu filmele *Puterea* și *Adevărul*, prezent tot mai des pe micul ecran (emisiunea de Anul Nou ni l-a arătat în ipostaza divertismentului, cîntînd și dansînd) Mircea Albulescu rămîne, pentru spectatorii de teatru, masivul, tumultuosul Ahille din *Troilus și Cresida*, fantasticul și imperturbabilul orator Nicolas D'Eu din *Victimele datoriei*, Schmitz, incendiatorul cu anfini de ucigaș și ochi de copil, bruta cu farmec sinistru din *Biedermann și incendiarii*, robustul, înțeleptul și spiritualul Basarab din *Croitorii cei mari din Valahia*, mătăhălosul, cinicul, imperturbabilul Uria din *Gally-Gay* și, în curînd, Bucătarul din *Mutter Courage*, viitoarea premieră a Teatrului de Comedie...

— Cui aparții dumneata, teatrului sau filmului? În ultimul timp ești văzut pe pînză mai des decît în carne și oase...

— Ca să fiu sincer, în clipa de față, mă interesează filmul mai mult decît teatrul! Cu toate că film fac numai vîcinci ani și teatru de cincisprezece...

— Te interesează filmul fiindcă cinematograful satisface orgoliul nemăsurat al actorului, lansează „vedeta”?

— Îmi place filmul pentru zilele și nopțile de pe platou, nu pentru seara de „premieră” sau scrisorile primite acasă... Mă pasionează filmul și fiindcă aici munca mi se pare infinit mai grea decît la teatru! În puținele mele filme am lucrat intens, cu oameni extrem de interesanți și care mi-au deschis — știut fiind că sînt un gurmand, apetitul pentru „a 7-a artă”. Poate că într-o oarecare măsură — zic eu — suspectîndu-mă, sînt și pradă... noului. Și cum băieților le place aventura...

— ...filmul e noua ta aventură, să sperăm că nu trecătoare.

— Oricum astăzi sînt gata să părăsesc oricînd teatrul pentru film.

— Atît de tare te-a dezamăgit teatrul? De obicei, actorii, fie din prudență, fie cu sinceritate, cînd sînt solicitați să opteze afirmă contrariul! Oricum, declară că „teatrul” etc... „respirația publicului” etc., „contactul direct cu sala”... „îi emoționează” etc., etc.

— Nu vreau să dau cu piatra în teatru, totuși ultimii ani am lucrat puțin pe scenă. Poate că dacă...

— Am impresia că, în teatru, regizori ca Pintilie, Esrig, Giurghescu, regretatul Crin Teodorescu, te-au dus numai la succese. Cum se explică îndîrjirea ta împotriva „locului de baștină”?

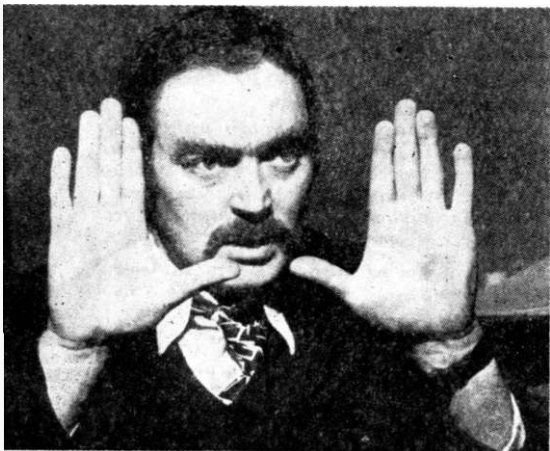
...Nu vreau să par înfatuat

— Să ne înțelegem : aș repeta oricând experiența lucrului, repetițiile, procesul dificil al devenirii personajului în scenă. Munca în teatru, prin reveniri, reluări, retușări te poate duce — cel puțin ipotetic — la un rezultat ce atinge perfecțiunea ! În film toate acestea se cer făcute într-o noapte ! Pe platou se cere o maximă operativitate și eficiență artistică ! Și cum sînt un om al secolului XX...

— Deci munca „cu încetinitorul“... ce altceva reproșezi teatrului ?

— Repertoriul ! Vreau să fiu bine înțeles : nu cred că pot exista actori mari fără un repertoriu mare ! Poate că sînt subiectiv sau rău, dar eu puțin și fericite excepții, teatrul românesc atacă cu zgîrcenie, arar, și

...Doamna Bulandra mi-a spus : „Stai blind !“

cu frică, capodoperele literaturii dramatice universale. (Desigur, clasicii noștri intră în aceste capodopere.)

— Înțeleg obida ta, fiindcă e greu de crezut că n-ai jucat niciodată în Caragiale, Sorbul, Camil Petrescu... — dacă luăm doar un raft din biblioteca românească. Știu totuși că recent ai terminat de înregistrat la radio monumentul Danton al lui Camil Petrescu, unde deții rolul titular...

— Să nu discutăm acum despre teatrul radiofonic. Artă actorului este în primul rînd vizuală. Deci, să mă întorc la teatru. Joc puțin poate și pentru că în teatrul din care fac parte, se prezintă destul de puține premiere. E drept că în ultimii trei ani am și refuzat o serie de solicitări, deoarece filmam, dar nu numai tentația filmului m-a făcut să refuz rolurile, ci și calitatea ofertelor !

— Ai vrea să definești drumul actorului — din generația ta — de la debut la consacrare ?

— Eu cred că actorii — pe care-i consider creatori și nu simpli interpreți, traversează ca și pictorii sau compozitorii, niște etape mai mult sau mai puțin precise. O primă perioadă aparține debutantului : el caută să-și dobîndească firescul, verifică cu spontană neîncredere ceea ce i s-a spus de la catedră, confruntînd teoriile cu realitatea practică a scenei ; în același timp caută să se încadreze în echipă, în colectivul unde a fost trimis. Este o etapă în general ușoară, care pretinde obligatoriu cîțiva ani. La școală ești „vedeta“ momentului artistic respectiv, ai uneori sentimentul importanței tale în ochii profesorului sau ai colegilor, fiindcă ai absolvit cu un rol principal... Apoi trebuie să surmontezi șocul, să te obișnuiești cu ideea că în colectivul în care ai intrat, uneori exiști numai pe statul de plată ! De obicei, tinerii actori confundă Teatrul cu Institutul. Nu-și dau seama că într-un rol nu trebuie să dai și să arăți tot ce poți, tot ce știi, că trebuie să mai păstrezi și pentru... premiera următoare !

Îmi amintesc de începuturile mele : proaspăt absolvent, jucam foarte mult, cam trei, patru premiere pe an, la un mare teatru bucureștean, și totuși nu scăpam nici un prilej ca să nu fac un imens scandal, țipînd că nu joc ! Atunci, doamna Bulandra m-a chemat la ea. Ca orice tînar absolvent, gîndeam obraznic despre ea. Totuși, i-am făcut „hatîrul“ să-i ascult cuvintele, jucînd ca la Institut „momentul atenției“... Și doamna Bulandra mi-a spus : „Băiatule, primii 15 ani din cariera unui actor nu contează ! Pentru că : ori ajungi un foarte mare actor și după 15 ani nimeni nu-și va mai aminti de debut, de încercările tale ; ori nu ajungi nimic și nimeni nu-ți va recunoaște debutul și încercările. Stai blind“. Astăzi, la vîrsta și experiența mea (în sfîrșit am acumulat cei 15 ani cu pricina) îi cer scuze, peste timp, doamnei Bulandra. Dar de voi avea prilejul să repet aceste vorbe unui tînar coleg, le-aș aduce un

mic corectiv : — Într-adevăr 15 ani nu contează — dar joacă ! Joacă băiete, pe rupte ! Pentru că numai așa, bătrâna doamnă, „experiență“, îți va da brațul în carieră. Dar să revenim la etapele actorului : a doua ar fi căutarea drumului propriu, adică momentul adevărului. E perioada în care actorul devine el sau ajunge doar o utilitate. De la Talma pînă la mine, o doamnă (știu că sînt retoric !), cite oseminte de actori ! Dar dacă unui s-au dus, Ei au rămas ; știm că nimic nu e mai perisabil ca arta actorului de teatru ; știm despre toți înaintașii că au fost foarte mari la vremea lor, deși fiecare generație a fost vehement contestată de următoarea. Și asta este, cred, trăsătura caracteristică și totodată definitorie a fiecărei generații de actori : a nega generația anterioară, căutînd cu talent drumul propriu către artă... Dar protestele se pierd și rămîn doar aplauzele. Să fiu sincer, ce bine că nu-i mai putem vedea pe acești înaintași și credem ca religiozitate tot ce se spune despre ei. Altmînter...

— *Ce ți se părea vechi în teatru, în momentul în care a apărut generația ta ?*

— Am apărut în teatru într-un moment critic. Promoția mea a absolvit în 1956. Era un timp în care vechile capodopere stăteau undeva, într-un sertar bine închis. Noile capodopere așteptau în alt sertar, meșterii noștri mestereau pe la lăcăte, în timp ce noi, bobocii, ne dădeam palme pe scenă, confundînd de-a valma realismul, naturalismul... Doamne, cite palme am dat și am luat... Și ca să închei cu etapele, — nu sînt un teoretician, și nu-mi plac expunerile — cea de a treia este impunerea a ceea ce vrei tu să spui, adică momentul autoexprimării. Cred cu fermitate că fiecare actor, respectînd cu strictețe orchestrația regizorului, trebuie să impună propriul său punct de vedere, despre sine, despre epoca sa ! În felul acesta, un actor face prin arta sa *politică* în sensul major, superior al cuvîntului.

— *Ce înseamnă azi, a juca „vechi“ în teatru ?*

— Înseamnă a rupe dialogul cu spectatori. Înseamnă a vorbi neinteligibil... Și neinteresant...

— *Cum te porți cu regizorii ? Mă refer la sensul propriu, dar și figurat al atitudinii...*

— Sînt un actor rău, dificil, foarte greu abdic de la punctul meu de vedere, dar mi se pare limpede că regizorul reprezintă 75% din momentul care se cheamă teatru. Regizorul poate încinge flacăra actorului, și mai ales să-l stimuleze spre temperaturile maxime ; nu e nimic nou în ceea ce spun, e limpede că regizorul nu este acea persoană care îți indică intrările pe scenă, ci Animatorul dispute de idei între scenă și sală. Regizorul trebuie să incite publicul, apoi să-l oblige prin spectacol să-i accepte sau să-i conteste punctul de vedere, dar în orice caz *să ia act* de spectacol. Nu doresc altceva decît să am dincolo de rampă un om care să oblige la nopți albe...

— *Nu ți se pare că am intrat în momentul de față într-o criză a regizorului ?*

— Nici vorbă ! În clipa de față la noi, vegetează unii dintre cei mai mari regizori ai lumii ! Și încă ceva : cred că regizorul e cel care dă măsura actorului !

— *Te consideri actor de comedie sau de tragedie ? Sau aceasta depinde de regizorul cu care lucrezi ?*

— Eu îmi propun să aduc tragicul chiar și în cel mai burlesc spectacol. Sînt în scenă întotdeauna îndărătați celor mai comice situații — fundalul sau mobilul tragic. De aceea cred că Jules Cazaban a fost un mare tragedian : cînd el juca comedii, publicul înțepea în scaune. Fără îndoială însă că-ți trebuie o scriitură corespunzătoare ca să creezi o condiție a tragicului ! Îmi plac dramaturgi ca Cehov, Miller, Dürrenmatt. Ei sînt o familie de scriitori care silesc publicul să-și muște mîinile, că au rîs cu un minut prea devreme...

— *Ce ți-ai dori acum să joci ?*

— Aș dori să fac regie. Nu fiindcă ar fi la modă, dar mă pasionează munca de „ridicare“ a unui text pe scenă. Și, desigur, dacă aș fi regizor, m-aș distribui pe mine în toate rolurile ! Dincolo de glumă, repet că ceea ce îmi place la teatru este momentul devenirii personajului, repetițiile. Procesul de creație, dirijarea lui...

— *Care mijloace actoricești ți se par mai expresive ?*

— Tăcerile. Cred că nu există ceva mai elocvent în jocul unui actor ca tăcerile. Momentul în care, aparent actorul „nu face nimic“... Dacă s-ar putea, mi-ar place să tac cu publicul o piesă întreagă ! Eu, sînt victima staturii, a glasului meu ! În realitate iubesc jocul „Kammerspiel“, teatrul de cameră. De aceea îmi și place atît de mult teatrul la televiziune, unde prim-planul insistă asupra expresiei, asupra privirii, obrazului... Un singur om, un singur actor, l-am văzut stînd nemișcat pe scenă și fascinînd sala. Îmi doresc să-i semăn lui : Ștefan Ciubotărașu.

— *Din promoția duminică fac parte actori ca Gheorghe Cozorici, Silvia Popovici, Victor Rebengiuc, Amza Pelea, Silviu Stănculescu, Raufchi. O generație care are, mi se pare mie, un foarte greu cuvînt, de spus, azi, în teatrul românesc. Ești de acord ?*

— „Să dea Dumnezeu !“ Vreau să subliniez că azi, în 1972, teatrul nu mai poate fi un loc unde se oficiază, spațiul unui ceremonial. Eu cred că teatrul este o tribună de dezbateri, și obligația primordială a scenei este să sesizeze spectatorilor ceea ce e nou în viață și să-l releve cu mijloace artistice. Pe scenă nu trebuie să vorbim cu tonul zilei de ieri, ci cum să spun, să surprindem exact tonul zilei de azi. Să fim la unison cu prezentul. Uneori pe scenă se realizează acest ton, alteori nu. Eu aș lupta din răsputeri pentru obținerea tonului și spiritului contemporan.

M.I.